

Handläggare
Lina Ploug
Telefon: 08-50829436

Till
Kommunstyrelsen

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna godkänns enligt bilaga 1.
2. Stockholms Stadshus AB begärs att uppmana samtliga bolagsstyrelser inom koncernen att anta Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna enligt bilaga 1.
3. Tidigare beslutade program enligt följande upphör att gälla:
 - Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck 2018-2022 (Dnr 171-116/2017)
 - Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018 – 2022 (Dnr 171-1526/2016)
 - Program för ett jämställt Stockholm 2018 – 2022 (Dnr 434-21/2017)
 - Strategi för romsk inkludering 2018-2022 (Dnr KS 2018/000070)

Sammanfattning

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) ska ge vägledning för stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Programmets mål är: *Stockholms stad är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism.*

Stadsledningskontoret bedömning är att det är angeläget att staden antar ett styrdokument som kan stärka och utveckla de ordinarie processerna och samtidigt skapa en långsiktigt hållbar struktur för arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna i stadens alla nämnder och bolagsstyrelser.

Samtidigt är det viktigt att synliggöra och arbeta utifrån kunskapen om att individer och grupper har olika levnadsvillkor och möjligheter. Därför kommer handlingsplaner att tas fram för:

- Att motverka rasism
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- De nationella minoriteternas rättigheter
- Ett jämställt Stockholm
- Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (hbtqi)
- Romsk inkludering

Arbetet med att uppnå målet med programmet och handlingsplanerna är nära kopplat till stadens demokratiarbete och arbetet med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen *Lämna ingen utanför*.

Bakgrund

Stockholms stad har haft flera olika program för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Nu tar staden nästa steg och samlar arbetet i ett och samma program. Det görs mot bakgrund av att de mänskliga rättigheterna är ömsesidigt samverkande och odelbara. De betyder att rättigheterna utgör delar av samma helhet och att ingen enskild rättighet kan anses vara viktigare än någon annan. Till MR-programmet kommer ett antal handlingsplaner att tas fram.

De program som ersätts är följande:

- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck 2018-2022 (Dnr 171-116/2017)
- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 (Dnr 171-1526/2016)
- Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 (Dnr 434-21/2017)
- Strategi för romsk inkludering 2018-2022 (Dnr KS 2018/000070)

MR-programmet omfattar även arbetet med nationella minoriteters rättigheter. Stockholms stads riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter (KS 2018/000069) är lagstadgade och kommer att gälla till dess att handlingsplanen för nationella minoriteters rättigheter antagits.

Det nya programmet för de mänskliga rättigheterna är ett styrdokument som gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets välfärdsavdelning.

Ärendet

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) ska ge vägledning för stadens samtliga nämnder och

bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Programmets mål är: *Stockholms stad är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism.*

De mänskliga rättigheterna slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Exempel på grundläggande fri- och rättigheter är: Rätten till utbildning, bostad, arbete, delaktighet i samhället och frihet från hat, hot och våld. Rättigheterna är odelbara och ingen rättighet är viktigare än någon annan.

Utifrån internationella åtaganden om mänskliga rättigheter och sitt demokratiska uppdrag ska kommuner säkerställa att alla människor får lika tillgång till sina rättigheter samt likvärdig service och bemötande.

Stockholms stad har haft flera olika program för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Nu tar staden nästa steg och samlar arbetet i ett och samma program.

MR-programmet innehåller tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Välfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Fokusområdena utgör tillsammans grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare och säkerställa att de mänskliga rättigheterna efterlevs i stadens verksamheter. MR-programmet och de tillhörande handlingsplanerna ska bidra till ett intensifierat arbete inom de tre fokusområdena. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska i detta arbete systematiskt öka sin kunskap, förbättra informationen och bemötandet samt stärka stockholmarnas delaktighet och inflytande.

Att arbeta sammanhållet med de mänskliga rättigheterna är inte en motsättning till att också synliggöra och arbeta utifrån kunskapen om att individer och grupper har olika levnadsvillkor och möjligheter. Ett sätt att säkerställa rättigheter för individer och grupper med olika förutsättningar fortsatt är att handlingsplaner tas fram för:

- Att motverka rasism
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- De nationella minoriteternas rättigheter
- Ett jämställt Stockholm
- Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (hbtqi)

- Romsk inkludering

Arbetet med att uppnå målet med programmet och handlingsplanerna är nära kopplat till stadens demokratiarbete och arbetet med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen *Lämna ingen utanför*.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stockholms stads arbete med de mänskliga rättigheterna är prioriterat. Kommunfullmäktiges budget och dess inriktningsmål knyter an till området med tydliga ambitioner kring jämlik välfärd, rättvis klimatomställning samt utbildning, jobb och bostäder för alla. Detta förtydligas även med verksamhetsområdesmål 3.7 *Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt*. Stadsledningskontoret erfar att ett styrdokument som tydligare vägleder nämnder och bolagsstyrelser i arbetet gällande säkerställandet av de mänskliga rättigheterna fyller ett behov och är efterfrågat.

Frågor om mänskliga rättigheter och demokrati; jämlikhet och jämställdhet, är centrala i den positiva bild av Sverige och Stockholm som finns internationellt och som staden behöver värna för att fortsätta vara en attraktiv stad. När den mediala och politiska diskussionen ofta målar upp en mörk bild av nuet och framtiden (krig, klimatförändringar och gängkriminalitet) bör staden synliggöra och förstärka arbetet för mänskliga rättigheter där invånarna är delaktiga och har inflytande i de verksamheter som finns till för dem.

De styrdokument som togs fram 2018 har bidragit till att staden har flyttat fram positionerna och utvecklat rättighetsbaserade arbetssätt, många gånger i dialog med berörda målgrupper. Stadsledningskontorets bedömning är dock att arbetet till viss del har varit fragmentiserat och genomförs i stuprör.

Återblick på Skillnadernas Stockholm, stadens Hållbarhetsrapport 2021 och sociala hållbarhetskommissionens rapporter beskriver flera faktorer som påverkar förutsättningarna för stockholmarnas tillgång till de mänskliga rättigheterna. Rapporterna visar att den långsiktiga trenden i flera avseenden är positiv. Samtidigt synliggör rapporterna också ojämlikheter i levnadsvillkor och stora skillnader mellan olika grupper av stockholmare och olika områden i staden.

Begreppet intersektionalitet har de senaste åren fått ökad betydelse, både inom forskning och i praktisk verksamhet. Begreppet handlar om hur olika diskrimineringsgrunder och maktordningar kan påverka varandra, och ibland förstärka varandra. En stockholmare kan exempelvis vara kvinna, ha en funktionsnedsättning och

identifiera sig som rom. Det kan innebära att hon blir utsatt utifrån flera diskrimineringsgrunder samtidigt vilket förstärker utsattheten. Utifrån detta kan MR-programmet underlätta i arbetet genom att sätta fokus på hur de olika rättighetsområdena påverkar och förstärker varandra.

MR-programmets tre fokusområden; kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande utgör grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare.

Stadens alla verksamheter behöver ha grundläggande kunskap om mänskliga rättigheter med särskilt fokus på att förebygga och motverka diskriminering och rasism, tillgodose barnets rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, jämställdhet, nationella minoriteters rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Stadens välfärd och service ska planeras och utformas för att bidra till jämlika levnadsvillkor. Stadens verksamheter ska erbjuda stockholmare möjligheter till delaktighet och inflytande, särskilt grupper och personer som riskerar att lämnas utanför.

Stadsledningskontoret kommer fortsätta följa upp alla nämnders och bolagsstyrelserns arbete för mänskliga rättigheter inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess. Utöver detta ska stadsledningskontoret vartannat år göra en bedömning av stadens arbete som helhet med utgångspunkt i nämndernas och bolagsstyrelsernas rapportering i verksamhetsberättelsen, övrig relevant statistik och modell för arbetet med mänskliga rättigheter. Bedömningen ska sammanställas i en rapport som lämnas till kommunfullmäktige.

Slutligen, stadsledningskontorets sammantagna bedömning är att det är angeläget att staden antar ett nytt styrdokument som kan stärka och utveckla de ordinarie processerna och samtidigt skapa en långsiktigt hållbar struktur för arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

Fredrik Jurdell
Stadsdirektör

Jonas Lauri
Avdelningschef

Bilagor

1. Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Fredrik Jurdell, Stadsdirektör	2024-06-24
Jonas Lauri, Avdelningschef	2024-06-19